

Bevezetés a
gazdaságelméletbe

Введення в економічну
теорію

Mi a gazdaság/gazdálkodás?

Що таке економіка?

- “Öikos” szóból ered, ami „háztartás”, annak vezetését jelenti.
- Походить від грецького “Öikos”, що означає ведення господарства.
- Továbbfejlesztve – ökonómia.
- В подальшому – економіка.

Közgazdaságtan mint tudomány / Економіка як наука

- Közgazdaságtan – társadalomtudomány; gazdasági törvények, törvényszerűségek működtetik.
- Економіка – суспільна наука; піддається дії економічних законів.
- A társadalom legnagyobb anyagi kihívása (problémája) a szűkösség, dilemmája – a szűkösen meglévő forrásokat a leghatékányabban felhasználni a végtelen szükségleteink kielégítésére.
- Основна проблематика суспільства матеріального характеру – обмеженість, а дилемма – яким чином використати наявні обмежені матеріальні ресурси для задоволення наших потреб.

Közgazdaságtan elmélet / Економічна теорія

- **Közgazdaságtan elmélet** az anyagi javak és szolgáltatások előállításával, elosztásával, forgalmazásával és fogyasztásával összefüggő jelenségek és kölcsönhatások összességének tanulmányozásával foglalkozik.
- **Економічна теорія** вивчає, як суспільство, використовуючи обмежені ресурси, забезпечує найповніше задоволення потреб людей. Вона досліджує, як мають бути організовані виробництво, розподіл та споживання в умовах обмежених виробничих можливостей.

Szűkösség / Обмеженість

- A szűkösség világában élünk, ami azt jelenti, hogy a források (javak) korlátozott számban állnak rendelkezésre.
- Ми живемо в епоху обмежень, адже для нашого розпорядження ресурси знаходяться в обмеженій кількості.

Szűkösség és hatékonyság / Обмеженість та ефективність

- A hatékonyság arra utal, hogy a társadalom a leghatásosabb módon használja erőforrásait a emberi igények és szükségletek kielégítésére.
- Ефективність вказує на те, яким чином суспільство найбільш оптимальним чином використовує обмежені ресурси задля задоволення потреб людини.

Kutatás szintjei/ Рівні дослідження

- A mai közgazdaságtan két főbb területre, **mikro- és makroökonómiára** válik szét.
- Сучасна економічна теорія поділяється на два напрямки: **мікроекономіку та макроекономіку**.
- A **mikroökonómia** (A.Smith) az elkülönült gazdasági egységek viselkedésével foglalkozik (egyedi piacok, vállalatok, háztartások). A **makroökonómia** (J.M.Keynes) a gazdaság egészével foglalkozik.
- **Мікроекономіка** (А.Сміт) займається дослідженням відокремлених економічних одиниць (окремі ринки, підприємства, домогосподарства). **Макроекономіка** (Дж.-М.Кейнс) досліджує національну економіку в цілому.

Pozitív és normatív közgazdaságtan / Позитивна та нормативна економічна наука

- **Pozitív** közgazdaságtan – azt tanulmányozza, ami van a gazdaságban, a **normatív** pedig szubjektív vélemény formálásával azt, hogy hogyan is kellene lennie.
- **Позитивна** економічна наука вивчає те, що є, тоді як **нормативна** узагальнює суб'єктивні уявлення про те, що має бути.

Módszerek / Методи дослідження

- Indukció – olyan tudományos módszer, melynek segítségével a konkrét gazdasági eseményekből törvényszerűségekre következtetnek.
- Індукція – метод, згідно якого принципи, закономірності, виводяться із наявних фактів.
- Dedukció – olyan tudományos módszer, mely feltételezések (hipotézis) segítségével bizonyításra vagy mellőzésre kerül egy szubjektív vélemény.
- Дедукція – на основі суб'єктивних припущень та міркувань дослідника сформована попередньо неперевірена теорія (гіпотеза), що піддається підтвердженню чи спростуванню.
- Absztrahálás – a nem fontos, kisebb jelentőségű hatások és folyamatok kiküszöbölése, mellőzése a valódi folyamatok megismeréséhez.
- Абстракція - передбачає відмову від поверхневих, несуттєвих сторін явища з метою розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих і загальних зв'язків.

Módszertan /

Методи та інструменти

- **Modellezés** - a gazdaság működésének leegyszerűsített, különböző alapfeltevésekre és (logikai) összefüggésekre épülő leírása.
- **Моделювання** – спрощений опис економічних процесів, побудований на сукупності припущень та взаємозв'язків.
- **Aggregálás** - a gazdaság mikroszintű szereplőinek szintjén mért értékek összegzése.
- **Агрегація** – взяття економічних одиниць на мікрорівні в одну сукупність.

Buktatók / «Підводні камені»

- A “többi tényező rögzítésének” elmulasztása.
- Упущення принципу “за інших рівних умов”.
- Post hoc tévedés.
- Логічна помилка „post hoc”.
- Összetétel csapdája.
- Помилка композиції.

Szükséglet, javak és fogyasztás / Потреба, блага та споживання

- A szükséglet az egyén és a közösség szubjektív hiányérzete, életfeltételeinek elsajátítása iránti belső igény.
- Потреба - внутрішній мотив людини, що спонукає її до економічної діяльності для забезпечення передусім власного добробуту.
- Javak – a gazdasági szükségletek kielégítésének eszközei.
- Блага – інструменти задоволення економічних потреб.
- Fogyasztás - a gazdasági szükségletek kielégítésének mozzanata
- Споживання є ключовим моментом при задоволенні потреб.

Javak / Блага

- Szabad javak - nem emberi munkával előállított, természet adta javak.
- Вільні блага – ті, що знаходяться у вільному доступі, дані природою.
- Gazdasági javak - a termeléssel létrehozott javak.
- Економічні блага – ті, що створені економікою шляхом виробництва.

Gazdasági javak/ Економічні блага

- Magánjavak - azok, amelyeket az egyének fogyasztanak el, és ha egy valaki már fogyasztotta, nem fogyaszthatja el más is.
- Індивідуальні блага – можуть бути використані тільки одним членом суспільства і спрямовані на задоволення тільки його потреб.
- Közjavak - azok a javak, amelyek a lakosság rendelkezésére áll, senki sem zárható ki a használatukból.
- Суспільні блага – блага, що знаходяться у розпорядженні суспільства, і ніхто не може бути виключеним від їх споживання.

Az emberi választás dilemmája / Дилемма вибору

- Az emberi szükségletek végtelenek a lehetőségeink (forrásaink) pedig szűkösek (végesek).
- Потреби людей безмежні, однак можливості обмежені.
- Az ember egész élete során választút előtt áll, a választás kényszere egész életünkön át vezérel.
- Людей все своє життя робить вибір, вибір є неминучою складовою нашого життя.